

Šedá literatura jako zdroj odborných informací

Mgr. Petr Novák
Státní technická knihovna
p.novak@stk.cz

22. ledna 2008
IKI 2008, areál UK, Praha - Jinonice

Proč se zabývat šedou literaturou?

- ☒ není běžně dostupná prostřednictvím knihkupectví a jiných standardních kanálů
- ☒ těžko se vyhledává
- ☒ těžko se získává
- ☒ má specifická pravidla zpřístupňování
- ✓ přináší nejčerstvější poznatky

Co do ní spadá

Typ	Produkuje	Autorská práva
VŠ kvalifikační práce	VŠ	Autor/škola
Výzkumné zprávy	Výzk. inst., VŠ	Instituce
Sborníky z konferencí	Různé instituce	Pořad./Editor?
Firemní literatura	Firmy	Firma
Preprinty	Autor	Aut/Vydavatel
Programy	Autor	Aut/Inst
Nepublikované výukové dokumenty (multimed.)	Aut/Inst	Aut/Inst
... a další		

Historická šedá literatura : svědek dějin vědy

Überreicht vom Verfasser.

Über die Leitung der Elektrizität auf der
Oberfläche von Isolatoren an feuchter Luft

von
Erwin Schrödinger.

(Mit 3 Textfiguren.)

(Vorgelegt in der Sitzung am 30. Juni 1910.)

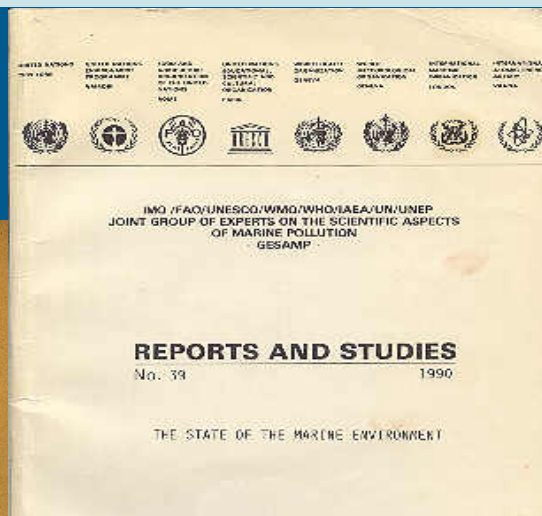
Über die Leitung der Elektrizität auf der
Oberfläche von Isolatoren an feuchter Luft

von

Erwin Schrödinger.

(Mit 3 Textfiguren.)

(Vorgelegt in der Sitzung am 30. Juni 1910.)

THÈSES

PRÉSENTÉES
A LA FACULTÉ DES SCIENCES DE PARIS

POUR OBTENIR
LE GRADE DE DOCTEUR ES SCIENCES PHYSIQUES,

Mme

1re THÈSE

2e THÈSE

Soutenues le 22

MM

GAUTHIER

BUREAU DES LO

Qu

THÈSES

PRÉSENTÉES

A LA FACULTÉ DES SCIENCES DE PARIS

POUR OBTENIR

LE GRADE DE DOCTEUR ES SCIENCES PHYSIQUES,

PAR

Mme SKŁODOWSKA CURIE.

Šedá literatura v elektronické podobě: v ČR (zatím) nedoceněný informační potenciál, ale:

- ústřední aktivity v roce 2008:
 - Státní technická knihovna – projekt NUŠL
 - Digitální knihovna pro šedou literaturu - funkční model a pilotní realizace
 - Masarykova univerzita+VŠE Praha
 - Národní registr VŠKP a systém pro odhalování plagiátů
 - poradní a teoretická role Odborné komise pro zpřístupňování VŠKP
- projekty jednotlivých vysokých škol, výzkumných ústavů a dalších institucí

Přínos různých typů VŠKP

Typ	Existence tématu	Výzkumné metody	Odborné závěry	Prezentace výzkumu
bakalářská	X			
magisterská	X	X	+ / -	
rigorózní	X	X	X	
disertační	X	X	X	X

VŠKP = vysokoškolské kvalifikační práce

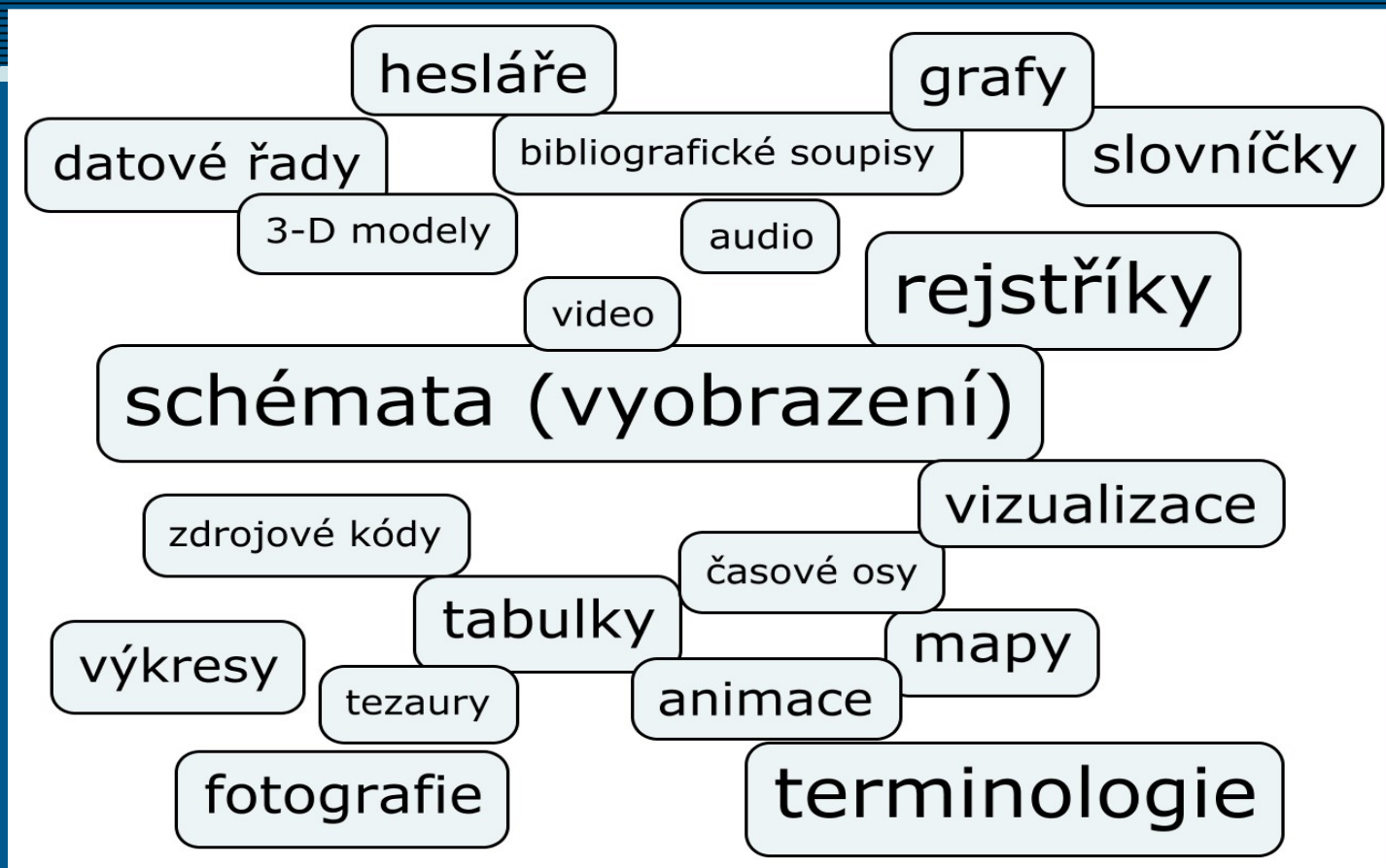
Význam různých typů VŠKP – nejen primární informační odborný pramen

- **informační hodnota primárního textu**

- **kvalita posudků oponentů** umocňuje kvalitu samotné práce
- **výpověď o době** s odstupem X let (= kulturně historická hodnota)
- **rané odborné práce vědců, umělecká díla umělců** včetně teoretických sekcí
- **data mining**

- **usnadnění** nutnou **formalizací a standardizací** dokumentu **pomocí šablon**
- hledání **nových cest** -> **informační řetězec** – vývoj myšlení o problému XY
- prostor pro sledování **citačních vazeb** jako doplněk k běžným citačním indexům
- míra rozvíjení myšlenky VŠ práce v praxi – **kritérium kvality** (?)
- **zkvalitnění kvality** (školy, absolventů, výuky) – **antiplagiátorské systémy**
- ... doplňte si sami, liší se dle vědních oborů, mění se v čase

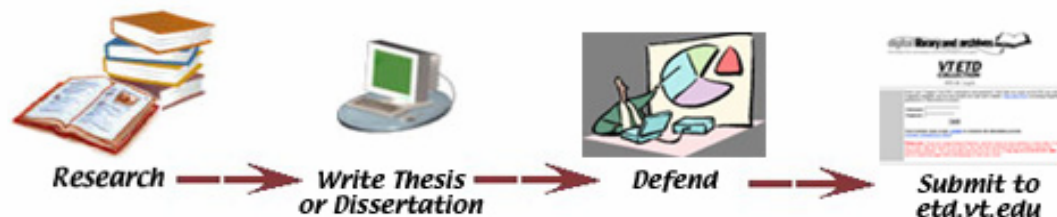
Cenné přílohy eVŠKP...

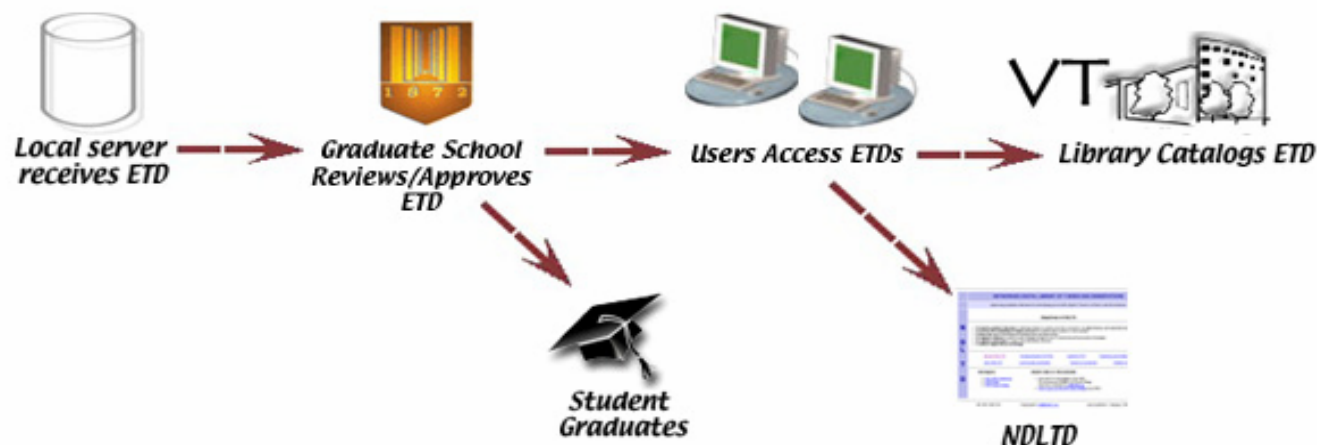
... mají být „ztraceny“ uložením na regál?

Životní cyklus VŠKP

Student thesis work

Steps after submitting an ETD

příklad „pionýra“ v oblasti zpřístupňování eVŠKP
= Virginia Tech & State University

Jak na eVŠKP?

- *„Úspěšné iniciativy zpřístupňující VŠKP vznikly na univerzitách, které vyžadovaly odevzdávání textů v elektronické podobě. Většinou záleží na podpoře knihovny dané VŠ a na entuziazmu zúčastněných, pokud má být projekt zpřístupňující VŠKP efektivní. Dlouhodobé pilotní a testovací studie znamenají obtíže s přechodem k rutinnímu provozu a povinnému odevzdávání v el.podobě. Univerzita musí hledět přes funkční období děkanů, šéfů kateder apod. Ve vedení univerzity musí být vůle ke změně.“*

Gail McMillan, profesorka a ředitelka univerzitní knihovny, Virginia Polytechnic Institute and State University ve výzkumné zpávě OCLC "ETDs and Libraries."

http://www.oclc.org/research/projects/etd/mcmillan_etds_and_libraries.pdf

Technické a výzkumné zprávy

CES

VÚGTK

Odvětvové informační středisko a Zeměměřická knihovna
VÚGTK, v.v.i.
250 66 Zlín 60, tel. 284 890 351, fax: 284 890 056

Fakulta in

SÚRAO | RAWRA
Správa úložišť radioaktivních odpadů

INFORMAČNÍ STŘEDISKA

Příklady převzaty z bakalářské práce Hany Vyčítalové „**Elektronické vědeckovýzkumné a technické zprávy zpřístupňované na českých webových serverech**“.

» **Technic**

» **Basic Information**

The aim of this report series is to provide a platform results in computer science. Submissions are encouraged for experimental work. This series is purely electronic. For more information, contact the [administrator](#).

» **Contents**

A List with Abstracts Sorted by Year

[2007](#), [2006](#), [2005](#), [2004](#), [2003](#), [2002](#), [2001](#), [2000](#), [1999](#)

- [Provedení geologických a dalších prací pro hodnocení a zúžení lokalit pro umístění HÚ](#)
Závěrečná zpráva II. etapy prací
- [Mapy potřebné pro výběr lokalit HÚ](#)
Popis projektu "Sestavení optimálního souboru účelových geologických map pro potřeby výběru lokality HÚ" s výstupem "Směrnice pro vybrané účelové mapy"
SÚRAO, ČGS Praha, 2004 (0,6 MB)
- [Analýza družicových a leteckých snímků](#)
Využití obrazových dat z dálkového průzkumu Země pro stanovení tektonických struktur vybraných lokalit - závěrečná zpráva dílčí části projektu GeoBariéra.
SÚRAO, GISAT, 2004 (4,1 MB)

Možnosti zpřístupnění ŠL

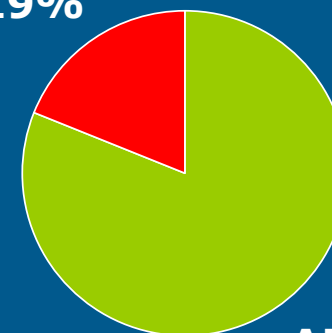
atributy kvality: ➡	maximální dostupnost na zálohované přípojce		migrace do budoucích formátů	předmětové zpracování	plnotextové prohledávání	systematické zálohování	dodržování autorského zákona	statistické funkce	předávání metadat do národních a nadnárodních systémů
vložit do (cílová služba): ⬇		persistentní identifikace							
univerzální digit.knihovna spravovaná centrální institucí	1	1	1	1	1	1	1	1	1
oborový repozitář	1	1	2	1	1	1	1	1	2
nabídnout k uložení Národnímu digitálnímu archivu	1	1	1	2	2	1	1	1	2
institucionální repozitář	1	2	2	2	2	1	2	1	2
studentský server - např. Seminarky.CZ	3	3	3	2	1	1	2	2	3
uživatelský profil na komunitním serveru (MySpace, Facebook,...)	2	3	3	3	2	2	3	1	3
vystavit na webu (instituce, VŠ, osobní stránka)	2	3	3	3	2	2	3	3	3
nabídnout ke stažení přes síť P2P		3	3	3	3	3	3	3	3

Z průzkumu českých VŠ a VÚ AV ČR (XI.07-I.08)

Považujete za výhodné, aby uživatelé měli možnost **vyhledat dokumenty** (nikoli nutně v plném textu) o výsledcích výzkumu a vývoje vaší instituce **na společném místě s výsledky z jiných institucí?**

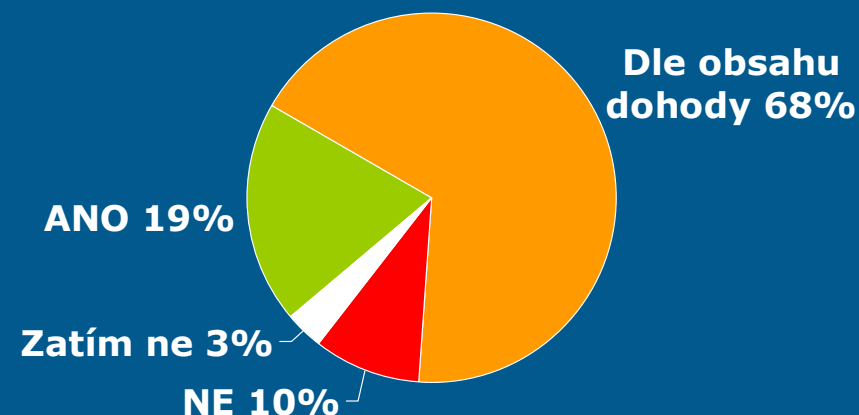
V otázce se rozumí dokumenty nepublikované oficiálními kanály – šedá literatura.

NE
19%

ANO
81%

Je pro vás přijatelná **dohoda** se Státní technickou knihovnou o **spolupráci při uchovávání a/nebo zpřístupňování** informací o **výsledcích vašeho výzkumu a vývoje?**

Náhled výzkumných ústavů na otázku šedé literatury

1. šedá literatura u nás nevzniká (nulová produkce)
nebo
2. šedá literatura sice na půdě naší instituce vzniká, ale pro náš obor není zajímavá (stěžejní, použitelná, významná atp.)
nebo
3. šedá literatura představuje zajímavý (doplňkový) pramen informací a je výhodné ji schraňovat a využívat

Komise eVŠKP

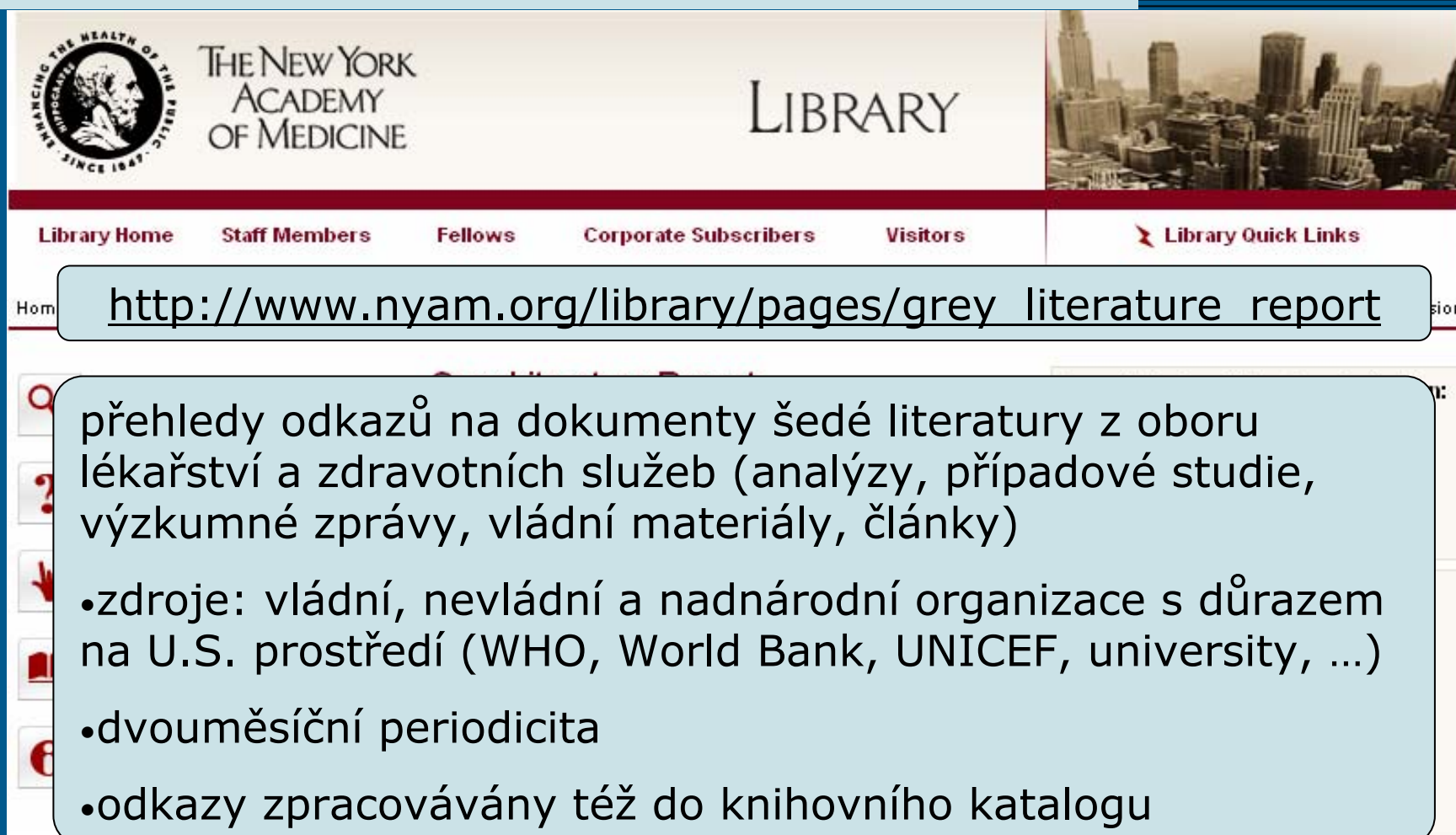
- založena v lednu 2004
- účast škol: 16 VVŠ + STK
- členů: 26 registrovaných
- 4 x pracovní jednání během roku
- pracovní týmy
- doména www.evskp.cz
- e-konference
- pořádání semináře „Systémy pro zpřístupňování eVŠKP“ na VUT v Brně (2006, 2007)

Komise eVŠKP – cíle a plány

- účast některých členů Komise na projektu Národního registru vysokoškolských kvalifikačních prací v úzké spolupráci s Masarykovou univerzitou
- analýza významných zahraničních i českých lokálních systémů pro zpřístupňování VŠKP
- sledování vývoje v této oblasti
- otázky archivování VŠKP a specifika jednotlivých typů VŠKP (např. netextové práce)
- monitoring legislativy (VŠ zákon x autorský zákon x archivní zákon a jiné)
- tvorba doporučení pro realizátory lokálních systémů pro archivování VŠKP

Na závěr: portál ŠL pro lékařství

The screenshot shows the website of the New York Academy of Medicine Library. The header includes the logo of the New York Academy of Medicine (founded 1847) and the text 'THE NEW YORK ACADEMY OF MEDICINE LIBRARY'. Below the header is a navigation bar with links: 'Library Home', 'Staff Members', 'Fellows', 'Corporate Subscribers', 'Visitors', and 'Library Quick Links'. A search bar is visible with the URL http://www.nyam.org/library/pages/grey_literature_report entered. Below the search bar, there is a list of search results, including a link to 'grey literature report'.

http://www.nyam.org/library/pages/grey_literature_report

přehledy odkazů na dokumenty šedé literatury z oboru lékařství a zdravotních služeb (analýzy, případové studie, výzkumné zprávy, vládní materiály, články)

- zdroje: vládní, nevládní a nadnárodní organizace s důrazem na U.S. prostředí (WHO, World Bank, UNICEF, university, ...)
- dvouměsíční periodicitu
- odkazy zpracovávány též do knihovního katalogu

Děkujeme za pozornost

p.novak@stk.cz

Zavítejte na

myskova@sic.czu.cz

<http://nusi.stk.cz>

22. ledna 2008
IKI 2008, areál UK, Praha - Jinonice